

Зінченко Альбіна Валеріївна,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри професійної освіти та
комп'ютерних технологій
Глухівського НПУ ім. О. Довженка;
Муковоз Микола Сергійович,
аспірант Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СПІЛЬНО З ЗАКЛАДАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО РОБІТНИЧИХ ПРОФЕСІЙ

В умовах економічної кризи, яка виникла у результаті пандемії і повномасштабної війни і намагання виходу України з неї та майбутнього розвитку сфери матеріального виробництва набувають актуальності питання вступу здібної молоді на навчання до закладів професійної (професійно-технічної) освіти, але стан такої роботи вкрай незадовільний.

Однією з причин цього є недостатня професійна орієнтація молоді на робітничі професії, низька престижність професійних закладів освіти, як місця отримання фаху [6, с.129]. Окрім того, у професійної освіти відбувся «перекіс». Переважна більшість молодих людей замість робітничих професій виробничої сфери обирає професії сфери обслуговування, які можуть принести швидкі заробітки [2].

Процес підготовки вчителя до профорієнтаційної роботи з учнями розглянуто в дисертаційних дослідженнях В.В. Андарало, М.Т. Благініна, М.А. Весни, О.С. Белиха, Г.П. Бондаренка, Л.І. Бондарчука, К.Ж. Жубаєва, С.Т. Золотоухіної, Н.Ш. Шадієва та інших. Проблеми професійної підготовки присвячені роботи багатьох учених: Д.О. Тхоржевського, Л.О. Йовайші, В.К. Сидоренка, М.С. Корця, О.М. Коберника В.Б. Харламенко, Х.В. Процко та інших. Особливості професійної орієнтації дорослих розглядав у своїх роботах Д.О. Закатнов [1]. Але готовність майбутніх педагогів професійного

навчання до профорієнтаційної роботи з закладами загальної середньої освіти не була предметом більш ретельного дослідження.

Насамперед слід охарактеризувати рівень готовності майбутніх педагогів професійного навчання до профорієнтаційної роботи з закладами загальної середньої освіти.

Діагностика формування у майбутніх педагогів професійного навчання до профорієнтаційної роботи з закладами загальної середньої освіти буде ефективна, якщо її проводити для кожного рівня окремо. Після аналізу літературних джерел серед багатьох критеріїв, які використовуються було визначено і обрано наступні для оцінки готовності: **мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний.**

В педагогіці традиційно склалося, що систему критеріїв не можна розглядати окремо без рівнів оцінювання, найзручніше використовувати систему від трьох до шести рівнів. Проаналізувавши вищезазначене було прийнято використовувати чотири рівні: початковий, низький, середній та високий.

Теоретично різноманітних поєднань рівнів сформованості компонентів може бути велика кількість, але на практиці не всі запропоновані комбінації можливі. Це пояснюється тим, що процес формування готовності поетапний. Якщо на першому етапі не відбувається формування ключових змістовних компетентностей (мотиваційної, когнітивної, рефлексивної), які є основою для оволодіння ключовими (операційно-діяльними), то, відповідно, вони не можуть бути сформовані. Тобто, маючи низький рівень сформованості мотиваційної та когнітивної компетентності, неможливо сформувати високий рівень ключових операційно-діяльних компетентностей.

Для визначення можливостей формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до профорієнтаційної роботи з закладами загальної середньої освіти необхідно вяснити на якому рівні вона знаходиться.

З метою практичної реалізації наведеного вимірювального апарату був розроблений комплексний тест-опитувальник. Опитуванням було охоплено 87-

студентів 2-3-4-х курсів денної форми навчання спеціальності «Професійна освіта» різних спеціалізацій 3-х ЗВО (Глухів, Хмельницький, Полтава). Опитування стосувались: виявлення рівня розуміння важливості взаємодії закладів П(ПТ) освіти з закладами ЗСО; спрямованості на співробітництво з колективами ЗП(ПТ)О і закладів ЗСО; знання особливостей організації навчально-виховного процесу в закладах П(ПТ)О, форм та методів спільної роботи ЗП(ПТ)О і ЗЗСО; досвіду роботи ЗП(ПТ)О спільно із ЗЗСО.

Охарактеризуємо деякі з отриманих результатів опитування.

Необхідною і важливою співпрацю закладів П(ПТ)О і закладів загальної середньої освіти вважають 50% студентів 2-го, 65% - 3-го і 88% - 4-го курсів.

Стосовно вивчення особливостей навчально-виховного процесу в ЗП(ПТ)О для співпраці з ЗЗСО, то незалежно від року навчання і освітнього навчального закладу загалом відповідь, що вони вивчали даний аспект дали 35-40%.

На запитання «Чи існує, на Вашу думку, психологічний бар'єр у школярів при вступі на навчання до ЗП(ПТ)О?» позитивні відповіді дали 20% студентів 2-го, 45% - 3-го, 33% - 4-го курсів.

Чи доводилося Вам під час педагогічної практики здійснювати спільну роботу з закладами ЗСО. Позитивну відповідь дали тільки студентів 7% 3-го курсу і 9% 4-го курсу.

На запитання «Чи готові Ви, як педагог професійного навчання до співробітництва з колективами закладів загальної середньої освіти у підготовці школярів до вибору професії?» позитивні відповіді розподілились таким чином: 45% - 2-го, 35% - 3-го і 29,5% - 4-го курсів.

З даного опитування можна зробити висновок, що майбутні педагоги професійного навчання на недостатньому рівні володіють інформацією і знаннями стосовно: особливостей організації навчально-виховного процесу в ЗЗСО; інформації по проведенню спільної профорієнтаційної роботи по орієнтації школярів на робітничі професії; основної мети по проведенню спільних виховних заходів; а також можна стверджувати, що під час навчання

здобувачі освіти практично не отримують навчального матеріалу пов'язаного з роботою і діяльністю закладів загальної середньої освіти, яка їх вкрай є необхідною для профорієнтаційної роботи по орієнтації молодого покоління на навчання до професійних освітніх закладів.

Тому виникає необхідність розробки організаційного та навчально-методичного забезпечення, змісту, засобів та умов формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до профорієнтаційної роботи з закладами загальної середньої освіти.

Список використаної літератури

1. Закатнов Д.О. Особливості професійної орієнтації дорослих : Збірник наукових праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції Упорядники: Міропольська М.А., Капченко Л.М., Алексеєва А.В., Савченко Н.В. К.: ІПК ДСЗУ, 2008. С. 99-103.

2. Міщенко Н.А. Україна потребує робітничих професій Ніна Міщенко, Євген Шилко. Портал українця. URL: <http://www.vox.com.ua/data/publ/2005/08/31/ukraina-potrebuye-robotnychyh-profesii.html#comments>.

3. Федоришин Б. О. Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації: автореф. дис. д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 / Б. О. Федоришин. К., 1996. 49 с.

4. Юрженко В.В. Проблеми професійної орієнтації учнів старших класів загальноосвітньої школи. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання. Тези доп. наук.-практ. конф. 22-23 квітня 2009 р., Харків. За заг. ред. В.О.Радкевич. Х., 2009. С.127-130.